

Платформа 2. ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

УДК 336.1

А. Є. ЗАЙЦЕВ, здобувач освіти,
І. О. ТАРАСЕНКО, д. е. н., професор
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

НАДНАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Кожен процес, незалежно від його мети чи способу здійснення, повинен підпадати під дію контролю. Контроль може здійснюватися як у формі прямого впливу – наприклад, з боку контролюючих органів, спеціалізованих підрозділів чи інших суб'єктів, уповноважених на це, так і у формі непрямого впливу. Непрямий контроль не передбачає нагляду за конкретною особою чи установою, але все ж впливає на процеси загалом. Яскравим прикладом є нормативно-правові акти, стандарти і норми законодавства, які діють постійно, поширюючись на всі операції та процеси, незалежно від суб'єкта їх виконання.

З метою контролю, кожна країна має свій Вищий орган аудиту (далі БОА). Для України – це Рахункова палата України, що діє на підставі Закону України «Про Рахункову палату» [1].

Об'єктами, що підпадають під контрольні дії з боку Рахункової палати, є наступні: державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, інші бюджетні установи, у тому числі закордонні дипломатичні установи України, суб'єкти господарювання, громадські чи інші організації, фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, Національний банк України та інші фінансові установи [1, ст. 7, п. 2].

При цьому доцільно зазначити, що БОА України, під час здійснення своїх завдань, дотримується міжнародних стандартів аудиту (ISSAI), розроблених міжнародною організацією вищих органів аудиту (далі INTOSAI) [2].

INTOSAI – це незалежна, неурядова, автономна, не політична організація, яка має спеціальний консультативний статус при економічній і соціальній Раді ООН. Вона була створена у 1953 році і на сьогодні до її складу входять БОА представлені у 195 країнах світу, 5 асоційованих БОА та 2 афілійованих членів. Щодо України, Рахункова палата є повноправним членом INTOSAI, починаючи з 1998 року.

Основним завданням INTOSAI є надання аудиторам усього світу можливості обміну інформацією, що становить спільний інтерес, зокрема інформацією щодо сучасних напрацювань у сфері аудиту та застосування професійних стандартів і найкращих методологій.

INTOSAI декларує сприяння кращому державному управлінню шляхом заохочення БОА до сприяння урядам у вдосконаленні їх діяльності, підвищення прозорості бюджетної сфери, забезпечення підзвітності, боротьби з корупцією, сприяння кваліфікованому та ефективному використанню державних ресурсів на користь народів [3].

Оскільки кожен земний континент має свої особливості як історичні, політичні, географічні, так і економічні, INTOSAI має регіональні відділення, зокрема такі:

– Африканська організація вищих органів аудиту (AFROSAI), створена у 1976 році;

- Арабська організація вищих органів аудиту (ARABOSAI), створена у 1976 році;
- Азійська організація вищих органів аудиту (ASOSAI), створена у 1978 році;
- Карибська організація вищих органів аудиту (CAROSAI), створена у 1988 році;
- Європейська організація вищих органів аудиту (EUROSAI), створена у 1990 році;
- Організація вищих органів аудиту Латинської Америки та Карибського басейну (OLACEFS), створена у 1965 році;
- Тихоокеанська асоціація вищих органів аудиту (PASAI), створена у 1987 році [4].

З метою більш ґрунтовного розуміння ролі EUROSAI, як регіонального підрозділу INTOSAI, в Європейському регіоні, варто зазначити, що метою створення кожного окремого підрозділу є надання членам організації можливості зосередитись більше на питаннях, які безпосередньо стосуються їхнього регіону. Такий підхід покращує не тільки ефективність прийнятих рішень та побудову спільної стратегії, але й більшою мірою активізує залучення учасників до процесу реалізації, обговорень та удосконалення наявної системи ISSAI, що, у свою чергу відображається на загальному добробуті країн і покращенні фінансового контролю та аудиту.

Основні функції EUROSAI характеризуються наступним чином:

- 1) сприяння професійному співробітництву між БОА;
- 2) заохочення обміну інформацією та документацією;
- 3) проведення контрольних заходів аудиту в державному секторі;
- 4) сприяння створенню відповідних університетських кафедр;
- 5) робота з узгодження термінології в галузі державного аудиту [4].

БОА України, в особі Рахункової палати, є повноправним членом EUROSAI з 1999 року, на який покладається відповідальність за виконання зобов'язань, що випливають із її членства в цій організації. Прикладом активного залучення Українського БОА у розбудову досконалої системи міжнародного наднаціонального аудиту, є участь останньої у складі Керівної ради EUROSAI у 2008–2014 [5].

Висновок: стандартизація процесів у сфері державного фінансового контролю забезпечує системність і взаємодію між органами різних країн, створює єдину організаційно-методичну базу для спеціалізації і кооперування, забезпечує системність процесу самоорганізації та виконує професійну інтегративну функцію.

В умовах глобалізації на міжнародному рівні постало важливе питання щодо контролю за процесами економічного розвитку, інтеграції країн до міжнародних організацій та розроблення єдиної методологічної бази.

Усе перераховане є свідченням важливості подальшого співробітництва країн світу з метою забезпечення прогресу і поступового переходу до наднаціональних стандартів, які здатні забезпечити універсальну методологію та гармонізувати підходи щодо аудиту, контролю і взаємних розрахунків у цілому.

Література

1. Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
2. INTOSAI Regional Organizations – Official Website. URL: <https://www.intosai.org/index.html>
3. INTOSAI — Міжнародна організація вищих органів фінансового контролю. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <https://rp.gov.ua/INTOS/INTOSAI/?id=129>
4. INTOSAI Regional Organizations – Official Website. International Organization of Supreme Audit Institutions. URL: <https://www.intosai.org/about-us/regional-organizations.html>
5. EUROSAI – Європейська організація вищих органів фінансового контролю. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.rp.gov.ua/EUROS/EUROSAI/?id=117>